

Navika

by [Emir Sa](#) on Monday, January 2, 2012 at 3:19am

Ljudi su cudni i kad nisu stranci nekome. Cudne im navike.

Navika je ventil kroz koji svijest prazni svoju kantu za smece. Sto je navika losija, to je ventil siri i ona kanta za smece poprima dimenzije kontejnera kojeg su srednjoskolci isarali grafitima. Tvrdnja da je navika automatska radnja koja se ponavlja redovno i bez razmisljanja je naucno korektna definicija tog detalja covjekove dubine koji je cesto osnova neobicnih nadimaka, pouzdan znak raspoznavanja ili odnosa okoline prema doticnom liku ili pojavi.

Vjetar ima naviku da se zavuce pod potkusulju kad ne treba. Ustajala kisa sto dokono visi sa oluka ima naviku da padne za vrat i klizi niz ledja, spotice se preko prsljenova i priziva jezu. Petak zna da omane, zica na gitari da pukne u sred pjesme a pjesma, kao bubuljica, ima gadnu naviku da pojavi kad se najmanje nadas, podvuce se pod kozu i boli na dodir. Spavaca soba obicava da u poznim godinama shvati svoju svrhu bukvalno. Sjenke se izduze ponekad, boje se razvodne i mraz zna da prespava jutro. Igra je sklona pretjerivanju, kad krene, ne zna stati pa se uozbilji. Predigra, pak, ima naviku da izostane, sve cesce sto se bolje znamo.

Neke su navike svojstvene samo ljudima. Muskarcima je svojstveno copati nos ili pitu sto se hladi u prozoru vrijedne domacice. Tek poneko fitilji brkove palcem i kaziprstom ali mnogi cesu muda pri ulasku u prostoriju. Najgora je im navika da glasno podrignu nakon jela, svakoga dana, tri puta na dan. Taj hrapavi ton se cesto i sasvim pogresno poistovjecuje sa rikom uspaljenih lavova – lavovi svojom rikom mame lavice. Navika da noktom palca isproba zrelost jabuke na standu gradske pijace je svojestvena samo zenama, kao i to da kasne na prvi i drugi kont (sastanak sa momkom) mada glede tog momenta postoje opravdane sumnje da je u nekim slucajevima rijec o svjesnoj strategiji. Zene imaju naviku da prizivaju boga i kad im ne treba, onda kad se lafo cude, kad ogovaraju i kad laznu na lijepe oci.

Pisci i pjesnici sanjaju budni, nikako ih oduciti od toga. Gospoda psiholozi imaju naviku gladiti bradu a gospodje psiholozi sjediti prekrstjenih nogu i to desna preko lijeve, nikad obrnuto. Zidari pocinju svaki posao tako sto pljunu u sake i razmazu onaj zelenkasti sljam po dlanovima. Kockari vrte zipov upaljac dok cekaju karte da se podijele. Stari policajci setaju gradom sa rukama na ledjima. Oni mladji zataknu palceve za kais i tako objesjenih ruku i sporog koraka setaju niz ulicu i ogledaju se u izlozima. Kad zastanu, odmjere svoju sliku na staklu i poprave sapku, to vise nije navika, to je kurcenje bez pokrica. Svestena lica imaju gadnu naviku, skoro destruktivnu, da se mijesaju u politiku dok politicari obicavaju poistovjecivati sebe sa bogom. Sirom juzne hemisfere, ta je navika u tolikoj mjeri rasprostranjena da je odnedavno usla u profesionalni kodex tamosnjih politicara.

Darezljivi ljudi uvijek otvore kutiju cigara i stave na kafanski sto. Stipse, cicije ne kupe cigare vec se grebu kulturno, mole za cigar snuzdena pogleda. Tamo odakle

poticem, oni darežljivi imaju naviku da u toj sceni, nesvjesno, kazu: „De, ne seri, matere ti! Na stolu su!“

Neciji cimer je imao naviku da u sred jutarnje kafe, na pola cigare, zurno isprazni crijeva. I navika mu gadna bila da pri tom ostavi vrata toaleta otvorena. Ključar bogorodnice crkve i svi zatvorski cuvari imaju, pak, naviku da zaključavaju vrata toaleta čak i kad iz njega izlaze. Neko prilegne svako popodne i zbog te navike ustaje tezak i trom, kako i ne bi kad se salo taloži oko struka a masnoca oko srca. Kad srce počne da preskace kao izgrebana ploča, onda to nije navika, to je ljubav. Ljubav nema navika ali ima rok trajanja, nakon pet godina se usafunja, nakon deset izlapi, obljutavi a nakon dvadeset godina, predje u naviku. Piti kafu svako jutro nije navika, to je elementarna potreba. Piti kafu iz specijalne solje, u fotelji sto leži na udaru jutarnjeg sunca kroz prozirne store, to je već navika, onaj ventil kroz koji se prazne jučerasnje paranoje.

Navika u pasivnom smislu je individualna reakcija na određeni stimulans. Ako je stimulans pozitivan, naviknemo se lako; na proljeće, novi kisobran ili auto, na vlast ili novog partnera. Krevet, međutim je enigma: lakše se naviknemo na novog partnera nego na novi krevet. A partner je kolaz navika na koje smo nasjeli i onih na koje se moramo navici, koliko god nas nervirale, čudne nam bile. To je meta-navika, sredstvo opstanka, sedativ koji daje snagu da izdržimo, da se naviknemo na naviku: njegovu, da čuje a ne sluša ili njenu, da ljubi preko volje.

Postoje navike rijetke, navike dobre i one loše. Neke su stare, druge su nove i skoro sve su čudne, svima ili barem nekome. Jedna od najstarijih i najčudnijih, loša kao malo koja druga je navika svojstvena samo čovjeku, da vidi trunku u tuđem oku a ne vidi balvan u svom. To je kraljica tamne strane mjeseca, izvor zavisti, iritacije i egoizma, matica laži, jednosmjerna ulica, često slijepa, tuzioc u namjestenim procesima i maceha svih drugih navika. Bez nje, svijet bi izgledao puno ljepše i svako bi mogao, mirne duše, da radi ono na šta se navikao.